Journal of Theory & Practice in Curriculum
Vol.7 (4); 2016, 31-54

دو فصلنامهٔ نظریه و عمل در برنامهٔ درسی
سال چهارم، شمارهٔ ۷، پاییز و زمستان ۱۳۹۵، ۵۴-۳۱

نقش الگوی آموزش‌های کارآفرینی گدارکسب وکار (KAB) بر مهارت‌های کارآفرینی کارآموزان مراکزآموزش فنی وحرفه ای(مطالعه موردی: استان اصفهان)

Examining the Role of Entrepreneurship Education Model (KAB) in Promoting the Trainees' Entrepreneurial Skills ((Case Study: Isfahan Province)

دکتر عباس شکاری[۱]، احسان زارعی سبهتی[۲]، دکتر علی یزدخواستی[۳]

چکیده: هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی نقش آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) بر مهارت‌های کارآفرینی کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای می‌باشد. این پژوهش کاربردی بوده و روش آن از نوع توصیفی- همبستگی می‌باشد. جامعهٔ آماری این پژوهش شامل کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای ثابت دولتی و شعب شهری استان اصفهان است که حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و دیگران، ۲۸۵ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده‌اند؛ ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامهٔ استاندارد مهارت‌های کارآفرینی و پرسش‌نامهٔ محقق ساخته آموزش‌های KAB با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ برای هر دو پرسش‌نامه می‌باشد. نتایج پژوهش با استفاده از آزمونT مستقل و تحلیل واریانس و معادلات ساختاری لیزرل نشان می‌دهد که رابطهٔ معنی‌داری بین آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) و ابعاد مهارت‌های کارآفرینی (مهارت‌های شخصی، مدیریتی و فنی) وجود دارد. همچنین بین آموزش‌های کارآفرینی، الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (جنسیت، نوع فعالیت، مدرک و رشتهٔ تحصیلی) تفاوت معناداری مشاهده نشده است.

واژگان کلیدی: آموزش کارآفرینی، مهارت‌های شخصی، مدیریتی و فنی، الگوی گدار کسب و کار (KAB)، سازمان بین المللی کار(ILO)

A. Shekari (Ph. D), E. Zarei Sebahti, A. Yazdkhasti (Ph. D)

Abstract: The main goal of the present study was to investigate the role of entrepreneurship education model (KAB) tin promoting the trainees' entrepreneurial skills in vocational and technical centers. This study is practical and its methodology is correlative-descriptive and is based on the structural modeling of the equations. The population of this study includes the trainees in state-run professional and technical centers and their branches in Isfahan. Based on the Kerjcie table and et al, 285 persons are selected by means of clustering according to the appropriate volume. The data been collected through a questionnaire for entrepreneurship skills and a researcher-made questionnaire for KAB instruction. According to the structural modeling of the equations, T-test and the analysis of the variance, the results show a significant relationship between business entrepreneurship teachings and entrepreneurship's different dimensions (personal, management and technical skills). Also, there was no significant difference in business entrepreneurship teachings and demographic features (Gender, activity, degree and field of study).

Key Words: Entrepreneurship teaching, personal, management and technical skills, Godard's business model (KAB), International labour organization.

۱. استادیار دانشکده علوم انسانی دانشگاه کاشان
۲. کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه کاشان.
۳. استادیار دانشکده علوم انسانی دانشگاه کاشان.

رایانامه : shekarey@kashanu.ac.ir
رایانامه : Ehsanzare_ee@yahoo.com
رایانامه :yazdkhasty@kashanu.ac.ir

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

مقدمه

یکی از دستورات دین اسلام، که در منابع دینی مختلف مورد تأکید ویژه‌ای قرار گرفته است، تلاش و فعالیت در جهت کسب روزی حلال می‌باشد. خداوند در سورهٔ اسراء می‌فرماید:«... و روز را روشن ساختیم تا به کار و تلاش بپردازند و فضل پروردگار را طلب نمایند». (سوره اسراء، آیه۱۲) این تلاش و فعالیت باید به گونه‌ای صورت گیرد که حداکثر بهره‌وری را داشته باشد. لذا یکی از مباحث مهمی که در اقتصاد و رونق کسب و کار بسیار حائز اهمیت است، موضوع کارآفرینی می‌باشد که «در بسیاری از کشورها به عنوان راهی برای افزایش رشد اقتصادی و ایجاد شغل محسوب می‌شود». (کاسیا و همکاران[1]،۲۰۱۳، ص۲) «اشتغال و اهمیت تولید، حفظ و توسعه شغل از مباحث مهم و استراتژیکی است که باعث شده سیاستگذاران و مدیران، کارآفرینی را به عنوان یک ابزار مهم برای انطباق جوامع با اقتصاد جدید به رسمیت بشناسند». (موبرگ[2]،۲۰۱۱،ص۲)

باتوجه به اهمیت کارآفرینی، یکی از روش‌های پذیرفته شده برای ترویج وگسترش کارآفرینی، آموزش کارآفرینی می‌باشد که «شواهد رو به رشدی از تأثیر مثبت آموزش کارآفرینی در بسیاری از کشورهای جهان وجود دارد». (اتحادیه اروپا[3]،۲۰۱۲،ص۵) آموزش کارآفرینی را می توان از عوامل اصلی توسعهٔ قابلیت‌های ایجاد ارزش اقتصادی دانست. این آموزش‌ها ابزار کارآمدی برای دولت‌ها و دانشگاه‌ها برای توسعه ی اقتصاد دانش محور می‌باشد. «این نوع آموزش به ویژه می‌تواند در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موثر باشد». (اتحادیه اروپا ، ۲۰۰۹، ص ۱۱) دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی متنوعی با هدف آموزش کارآفرینی و مجهز کردن جویندگان کسب و کار به مهارت‌های کارآفرینی رایج شده است که نشان دهندهٔ رشد بی سابقهٔ تقاضا برای یادگیری مهارت‌های کارآفرینی است و فارغ التحصیلان موسسات آموزشی در صورتی می‌توانند در عرصه‌های کسب و کار موفق باشند که درکنار آموزش‌های تخصصی به این

1. Cassia et al
2. moberg
3. European Commission

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

مهارت‌های کارآفرینی نیز مجهز شوند. با توجه به نقش سازمان آموزش فنی وحرفه‌ای به عنوان مهمترین متولی آموزش‌های رسمی مهارت در کشور، این سازمان با مدنظر قرار دادن آموزش کارآفرینی به عنوان یک برنامهٔ درسی، با استفاده از نظر متخصصین سازمان و دانشگاه به تهیه و تدوین استاندارد برای آن پرداخته است و در راستای اجرای ماده ۲۱ قانون برنامهٔ پنجم توسعهٔ کشور، اجرای طرح اعتبار سنجی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی را ارائه نموده است که نتایج این تحقیق بخشی از طرح را در بر می‌گیرد. در همین ارتباط الگوی پیشنهاد شده از سوی سازمان بین المللی کار(ILO[1])تحت عنوان (KAB[2]) که حاصل سال‌ها تجارب این سازمان است به عنوان مبنا، انتخاب و بومی‌سازی شده است. از آن‌جایی که کارایی و تأثیر هر برنامه آموزشی نیاز به سنجش دارد، این پژوهش قصد دارد نقش آموزش‌های کارآفرینی بر مبنای الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر مهارت‌های کارآفرینی کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای را مورد بررسی قرار دهد.

پیشینهٔ تحقیق

کلمهٔ «کارآفرین[۳]» و «کارآفرینی[۴]» به طور کلی به ریچارد کانتیلون[۵] برای ایجاد این کلمه در مقالهٔ خود تحت عنوان «جستاری در ماهیت تجارت عمومی[۶]» نسبت داده شده است. این واژه از واژهٔ فرانسوی Entrepreneur مشتق شده که به معنای «به عهده گرفتن[7]» می‌باشد (ماسون[8]، ۲۰۱۱،ص۱۳) و «اقتصاددانان نخستین کسانی بودند که در نظریه‌های اقتصادی خود به تشریح کارآفرین و کارآفرینی پرداختند». (احمدپورداریانی و عرفانیان،۱۳۸۶،ص۷)

1- International Labour Organization
2-know about business
3-Entrepreneur
4-Entrepreneurship
5-Richard Cantillon
6-Essay on the Nature of Trade in General
7. to undertake
8- Mason

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

«کارآفرینی مانند هر پدیدهٔ مدرن دیگر نیاز به فرهنگ سازی، آموزش و پژوهش دارد». (یدالهی فارسی و میرعرب رضی،۱۳۸۸،ص۶۵) «آموزش کارآفرینی ارائه دهندهٔ عمده‌ای از منابع زیربنایی مورد نیاز اقتصاد مبتنی بر کارآفرینی به وسیلهٔ ایجاد مهارت‌ها، دانش و بینش کارآفرینانه در افراد است». (اسکان و ییلدریم[1]، ۲۰۱۱، ص۶۶۵) و «هدف آن ترویج خلاقیت، نوآوری وخوداشتغالی می‌باشد».(اتحادیه اروپا[2]،۲۰۰۹،ص۱۰)

«بیشتر اساتید حوزهٔ کارآفرینی به جای کاریابی اعتقاد دارند که کارآفرینی یا برخی از جنبه‌های آن قابل آموزش و ترویج می‌باشد»؛ (شکاری و همکاران،۱۳۸۹،ص۲۹) به عنوان مثال «پیتر دراکر[3] بیان می‌کند که اکثر آنچه راجع به کارآفرینی می‌شنوید اشتباه است، کارآفرینی سحر و جادو نیست، عجیب و غریب نیست بلکه یک رشته است مانند دیگر رشته‌های علمی که قابل آموزش و یادگیری است». (کوراتکو[4]،۲۰۰۵،ص۵۸۰) همچنین گیب بیان می‌کند که به «کارآفرینی در زمینه‌های آموزشی و از نظر رفتارهای سرمایه گذاری به وسیلهٔ مهارت‌ها و ویژگی‌های خاص، بهتر می‌توان توجه کرد». (گیب[5]،۲۰۰۲، ص۲۳۴) کوراتکو نیز تصریح می‌کند که «حمایت بیشتر از این دیدگاه از بازنگری ادبیات ۱۰ سال (۱۹۹۴-۱۹۸۵) بر می‌آید. بسیاری از مطالعات تجربی نشان می‌دهد که کارآفرینی می‌تواند آموزش داده شود و با توجه به این مفهوم که کارآفرینی کلید نوآوری و بهره‌وری است، این سوال که آیا کارآفرینی می‌تواند آموزش داده شود، منسوخ شده است». (کوراتکو،۲۰۰۵،ص۵۸۰) آموزش کارآفرینی یکی از زمینه‌های فنی ارتقاء اشتغال جوانان است که سازمان بین المللی کار(ILO) بر عهده گرفته است». درسال۱۹۹۶ سازمان بین المللی کار(ILO) در ژنو و مرکز آموزش بین المللی[6]سازمان بین المللی کار در تورین برای ایجاد یک بستهٔ

1. Aşkun & Yildirim
2.European Commission
3- Peter Drucker
4. Kuratko
5. Gibb
6- International Training Centre (ITC)

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

آموزشی برای توسعهٔ موسسات فنی وحرفه‌ای[1] تلاش‌های بسیاری انجام دادند که شامل آموزش کارآفرینی و مهارت‌های کسب و کار بود، که KAB نام دارد». (ریزند و کریستن سن [2]، ۲۰۰۹،ص۷) و سازمان آموزش فنی وحرفه‌ای ایران در بازنگری ۲۰۱۱، تغییراتی را در آن ایجاد و باعنوان «گدارکسب و کار» منتشر کرده است.

«دراصل KAB برای اجرا در موسسات فنی و حرفه‌ای معرفی شده است». (عبید[3]،۲۰۱۲،ص۵) «اما علاوه برآن، به صورت بسته‌هایی که آن را برای موسسات آموزش عالی و آموزش متوسطهٔ عمومی [4]قابل اجرا ساخته، سازگار شده است». (ریزند و کریستن سن [5]،۲۰۰۹،ص۱۱) «هدف KAB توسعهٔ مهارت‌ها، نگرش‌ها و باورهای کارآفرینانه درمیان مردان و زنان جوان است». (عبید،۲۰۱۲،ص۴) «و در مقیاس وسیع تر، به ایجاد یک فرهنگ کارآفرینانه درکشورهای عضو سازمان بین المللی کار کمک می‌کند». (ریزند و کریستن سن،۲۰۰۹،ص۱)

هر فرد برای تبدیل شدن به یک کارآفرین موفق باید مهارت‌هایی را از طریق آموزش کسب کند». در اختیار داشتن دانش و مهارت‌های کارآفرینی، نگرش دانش آموزان را نسبت به کارآفرینی افزایش می‌دهد و موجب افزایش نیت آنها برای شرکت در مشاغل کارآفرین می‌شود». (وچراوسرینکان و همکاران[6] ،۲۰۱۳،ص۳۲۹) مهارت‌های کارآفرینی رامی‌توان شامل سه بخش دانست؛ **مهارت‌های شخصی**: مهارت‌هایی مانند کنترل و نظم درونی، ریسک پذیری، نوآوری، توانایی ادارهٔ تغییر، تغییر محوری، پافشاری، مقاومت و پشتکار و رهبری دور اندیشی، مهارت‌های شخصی کارآفرینی می‌باشند. **مهارت‌های مدیریتی**: مهارت‌هایی مانند برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، تصمیم گیری، روابط انسانی، بازاریابی، راه اندازی کسب وکار، مهارت های مالی و حسابداری، مدیریت، کنترل، مذاکره و مدیریت توسعه، مهارت‌های مدیریتی

[1] Technical and Vocational Education and Training (TVET)
[2] Rezend & Christensen
[3] Abid
[4] Secondary Education (SE)
[5] Rezend & Christensen
[6] Watchravesringkan et al

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

کارآفرینی هستند. **مهارت‌های فنی**: مهارت هایی مانند مهارت های نوشتاری، ارتباطات شفاهی یا ارتباطات کلامی، نظارت یا ارزیابی محیط، مدیریت کسب و کار، فناوری، مهارت میان فردی، مهارت شنیداری، توانایی سازماندهی، ایجاد شبکه‌های مدیریتی (مدیریت مشارکتی)، مربیگری، بازیگر و ایفاکنندهٔ نقش در تیم یا مهارت‌های تیم سازی، ازجمله مهارت‌های فنی کارآفرینی می‌باشند. (عبدالملکی وهمکاران، ۱۳۸۷، ص۱۰۶؛ شکاری و همکاران، ۱۳۸۸؛ شکاری و همکاران، ۱۳۸۹، ص۲۰؛ شکاری و حیدرزاده، ۱۳۹۰، ص۱۱۲-۱۱۳؛ دربان آستانه و همکاران، ۱۳۹۱، ص۳۸؛ ابراهیمی وزارعی، ۱۳۸۷، ص۲۳؛ هسریک و پیترز[1]،۲۰۰۲؛اتحادیه اروپا[2]،۲۰۰۹،ص۲۴)

در اینجا شایسته است به چند پژوهش تجربی انجام شده اشاره کرد که مبنای علمی این مطالعه را در بر می‌گیرد:

فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیق خود با عنوان «نقش آموزش‌های رسمی برنامه‌های کمک درسی رشتهٔ تربیت‌بدنی در مقطع کارشناسی ارشد در تأمین مهارت‌های دانشجویان از نظر دانش‌آموختگان» بیان می‌کنند محتوای دروس تخصصی تربیت‌بدنی در ارتقای زمینهٔ نظری پرورش مهارت‌های کارآفرینی موثراست. شکاری و حیدرزاده (۱۳۹۰) نیز بیان می‌کنند که بین آموزش‌های بدو یا ضمن خدمت با مهارت‌های کارآفرینی رابطه وجود دارد. دربان آستانه و همکاران (۱۳۹۱) نیز بیان می‌کنند که بین شرکت در دوره‌های آموزشی و مهارت‌های کارآفرینی دهیاران ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین شکاری و همکاران (۱۳۸۸) بیان می‌کنند برنامهٔدرسی کارآفرینی توانسته است اطلاعات و مهارت‌های کارآفرینی را برای کارآموزان فنی و حرفه‌ای فراهم سازد.

هاباش و همکاران[3] (۲۰۰۷) در ارزیابی اثر KAB بر دانش و انگیزش دانشجویان دانشگاه در سوریه نشان دادند که KAB بر روی دانش کسب و کار و نگرش به سوی

[1] Hisrich & Perters
[2] European Commission
3. AL-Habash.L et al

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

کارآفرینی شرکت کنندگان مرد و زن تأثیر داشته است. ایزدونمی و اکافور[1] (۲۰۱۰) نیز در مطالعه آموزش کارآفرینی در قصد و نیت کارآموزان، نشان دادند که قرار گرفتن در معرض آموزش کارآفرینی تأثیر مثبت بر نیت کارآفرینانهٔ کارآموزان دارد. آنها توصیه می‌کنند که آموزش کارآفرینی به عنوان یک دورهٔ اجباری در مدارس باشد زیرا به نفوذ کارآفرینی در میان جوانان کمک می‌کند. فکری و همکاران[2] (۲۰۱۲) نیز به این نتیجه رسیدند که آموزش کارآفرینی بر اساس مدل چند محوری شفیع آبادی بر مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان موثر است. شکاری وحیدرزاده آرانی (۱۳۹۲)، تأثیر آموزش‌های حرفه‌ای بر مهارت‌های کارآفرینی کارکنان شرکت‌های بیمه از لحاظ ویژگی‌های فردی آنان در استان اصفهان را در طی یک تحقیق میدانی بررسی و رابطهٔ میان آموزش‌های حرفه‌ای را با مهارت‌های کارآفرینی (شخصی، مدیریتی، فنی) کارآموزان و کارمندان شرکتهای بیمه تأیید کرده‌اند.

بدین ترتیب مطالعات انجام شده، نشان می‌دهند که از یک طرف کارآفرینی قابل آموزش و یادگیری است و از طرف دیگر آموزش کارآفرینی بر مهارت‌های کارآفرینی تأثیر دارد. اما به دلیل اینکه تاکنون در مورد ارتباط آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های کارآفرینی کارآموزان پژوهشی انجام نگردیده است، نگارندگان در این پژوهش درصددند این مورد را بررسی نمایند.

فرضیه‌های پژوهش:

فرضیه اصلی: بین آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های کارآفرینی (شخصی، مدیریتی، فنی) کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای رابطهٔ معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی۱: بین آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های شخصی کارآفرینی رابطهٔ معناداری وجود دارد.

---

[1]. Izedonmi & Okafor
[2]. Fekri et al

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

فرضیه فرعی ۲: بین آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های مدیریتی کارآفرینی رابطهٔ معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی۳: بین آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های فنی کارآفرینی رابطهٔ معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی۴: آموزش‌های کارآفرینی گدار کسب و کار (KAB) بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی (جنسیت، خوشه آموزشی(نوع فعالیت)، مدرک و رشته تحصیلی) متفاوت است.

درنهایت، مطابق آنچه در خصوص الگوی گدار کسب و کار (KAB) و مهارت‌های کارآفرینی ذکر شد و بر اساس فرضیات مطرح شده، چارچوب مفهومی پژوهش به صورت شکل ۱ می‌باشد.

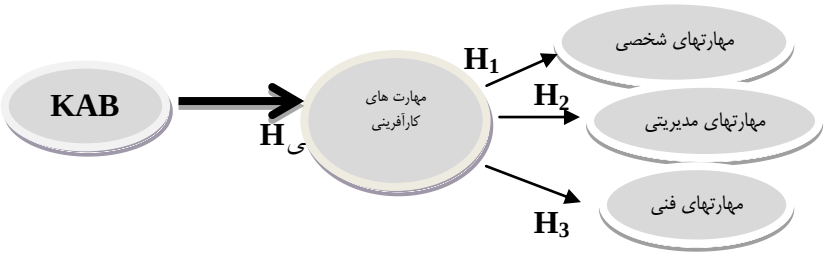

شکل(۱) چارچوب مفهومی پژوهش(شکاری، ۱۳۸۹)

روش شناسی

این پژوهش، کاربردی و از نظر نحوهٔ گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی ـ پیمایشی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعهٔ آماری این پژوهش شامل کلیه کارآموزان (زن و مرد) مراکز فنی و حرفه‌ای وابسته به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان اصفهان است که در سه ماههٔ سوم و چهارم سال ۹۲ در مراکز ثابت دولتی و شعب شهری استان اصفهان مشغول به تحصیل بوده و آموزش‌های کارآفرینی مقدماتی الگوی گدار کسب و کار (KAB) را دریافت کرده‌اند(N=۱۰۹۶). در این بازه زمانی، ۱۴ شهر دوره‌های مقدماتی الگوی گدار کسب و کار (KAB) را ارائه کرده‌اند که به دلیل

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

گستردگی و پراکندگی شهرها، پنج شهر اصفهان (بزرگترین شهر و مرکز استان) و چهار شهر دیگر در شمال (کاشان)، جنوب (مبارکه)، شرق (نایین) و غرب (فریدون شهر)، انتخاب و با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای متناسب با حجم و بر اساس جدول کرجسی و همکاران، ۲۸۵ نفر به عنوان جامعهٔ نمونه انتخاب شدند.

برای جمع آوری اطلاعات لازم جهت تأیید یا رد فرضیات پژوهش از پرسشنامهٔ استاندارد مهارت‌های کارآفرینی (شکاری و همکاران، ۱۳۸۸؛ شکاری و حیدرزاده،۱۳۹۰) و پرسش‌نامهٔ محقق ساختهٔ آموزش‌های KAB استفاده شده است. پرسش‌نامهٔ مهارت‌های کارآفرینی دارای ۳۲ گویه با طیف پنج درجه‌ای لیکرت و ۳ مولفهٔ (مهارت‌های شخصی، مدیریتی و فنی) است که به ترتیب ۸، ۱۱ و ۱۳ سوال را به خود اختصاص داده‌اند. اعتبار پرسش‌نامه از طریق مطالعهٔ مقدماتی (۳۵ پرسش‌نامه) ۰/۹۲ (مهارت‌های شخصی۰/۷۰۵، مهارت‌های مدیریتی۰/۸۲،مهارت‌های فنی۰/۸۷) بدست آمد. همچنین شکاری و حیدرزاده (۱۳۹۰) و شکاری و همکاران (۱۳۸۸) پایایی پرسش‌نامهٔ مهارت‌های کارآفرینی را به ترتیب۰/۸۴ و ۰/۸۸ محاسبه کرده‌اند. پرسش‌نامهٔ آموزش‌های کارآفرینی KAB نیز با مراجعه به متون تخصصی و ماژول‌های این الگو تهیه شد. این پرسش‌نامه دارای ۲۴ گویه بسته پاسخ با طیف پنج درجه‌ای لیکرت می‌باشد. روایی پرسش‌نامه از نوع روایی محتوایی است، که با بهره مندی از نظرات متخصصان دانشگاهی و کارشناسان کارآفرینی مرکز تربیت مربی سازمان فنی و حرفه‌ای و دانشگاه کاشان تأیید شد و اعتبار آن بر اساس آزمایش پایلوت (۳۵ پرسش‌نامه) با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ تأیید شده است. تحلیل داده‌های این پژوهش در دو سطح آمار توصیفی(SPSS20) و آمار استنباطی با استفاده از نرم افزار(SPSS20) و مبتنی بر مدل سازی معادلات ساختاری لیزرل (8/54) انجام شده است.

یافته‌ها

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

به منظور شناخت بهتر ویژگی‌های جمعیت شناختی، نمونه پژوهش در قالب متغیرهای جمعیت شناختی (جنسیت، نوع فعالیت (خوشه آموزشی)، مدرک تحصیلی و رشتهٔ تحصیلی) در جدول ۱ خلاصه شده است.

جدول (۱) ویژگی‌های جمعیت شناختی

جنسیت		نوع فعالیت(خوشه آموزشی)		
مرد	زن	صنعت	خدمات	کشاورزی
۵۷/۵	۴۲/۵	۳۲/۳	۶۷/۰	۰/۷
مدرک تحصیلی		رشته تحصیلی(دوران متوسطه)		
زیردیپلم	دیپلم	فوق دیپلم و بالاتر	نظری	فنی و حرفه ای	کارودانش
۱۴/۴	۳۹/۳	۴۶/۳	۵۹/۶	۲۵/۳	۱۵/۱

به منظور بررسی مدل مفهومی تحقیق و بررسی فرضیات کلی، ۱ و ۲ و ۳ از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار LIZREL (آزمون رابطه بین متغیرها) بهره گرفته شده است. جدول ۲ و نمودار ۱ نتایج حاصل از بررسی برازش مدل و فرضیهٔ کلی تحقیق را نشان می‌دهد و نمایان‌گر ضریب استاندارد (R) و رابطه علی پیشنهاد شده میان آموزشهای الگوی گدار کسب و کار (KAB) و مهارت‌های کارآفرینی و ارزش t و شاخص‌های برازش مدل از قبیل کای دو، GFI،RMSEA و... می باشد.

جدول (۲) نتایج اجرای مدل ساختاری میان آموزش‌های KAB و مهارت‌های کارآفرینی

مدل اصلی تحقیق	ضریب استاندارد(R)	t- value	نتیجه
آموزش‌های KAB ← مهارت‌های کارآفرینی	۰/۲۲	۶/۱۳	قبول
χ^2 =۷۴۴,۶۶ *df* =۳۲۳ *RMSEA* = ۰,۰۴۷ *GFI* = ۰,۹۷ *AGFI* = ۰,۹۵			
ارزش*t*درسطح اطمینان۹۹درصد معنی‌دار است.			

همان طور که مشاهده می شود، با توجه به معنی دار بودن ارزش*t*، اعتبار و برازندگی مناسب مدل تأیید می شود، چرا که مقدار کای دو، نسبت کای دو به درجه

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

آزادی (کوچکتراز۳) و مقدارRMSEA (کوچکتراز۰,۱) و مقدارGFI و AGFI نیز بالای۹۰ درصد است، بنابراین ارزش t درسطح ۹۹ درصد معنی‌دار می‌باشد و فرضیهٔ اصلی تحقیق تأیید می‌شود.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

نمودار(۱) آزمون رابطه بین آموزش‌های

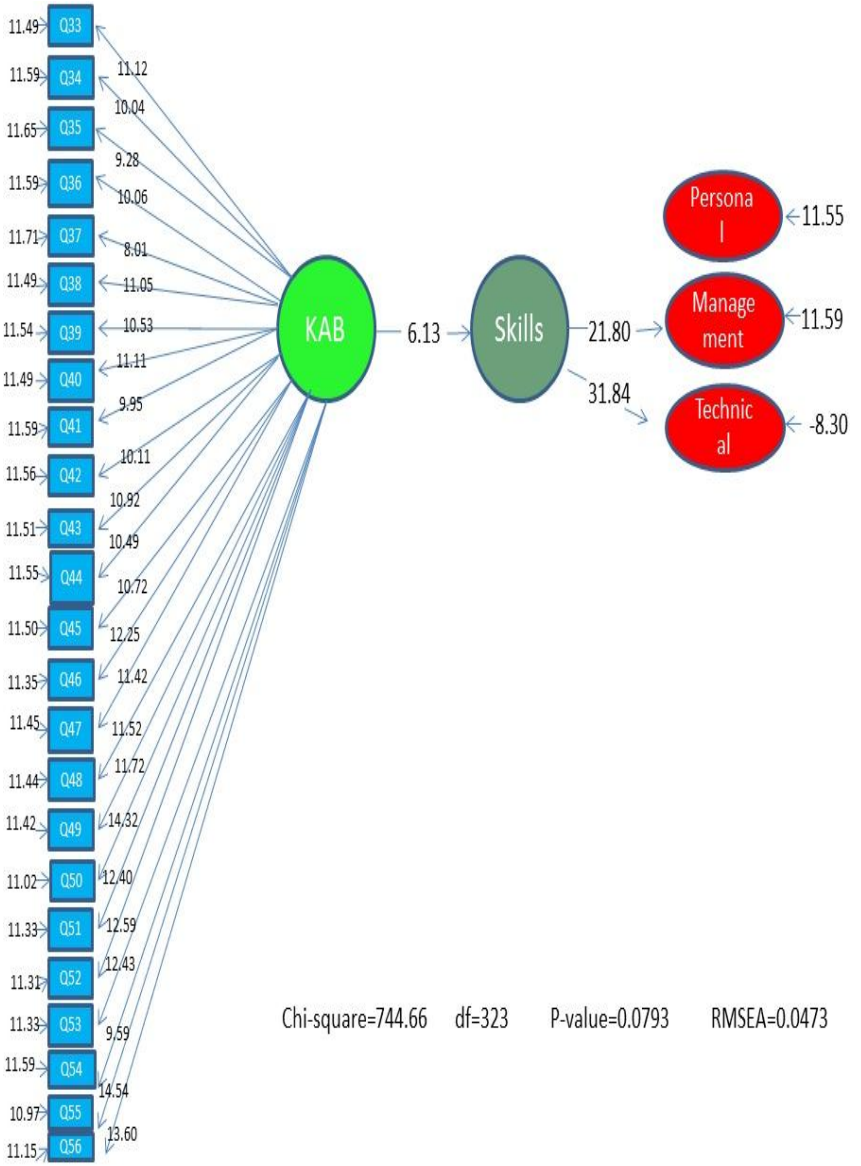

گدار کسب و کار (KAB) و مهارت‌های کارآفرینی در حالت معنی‌داری

فرضیات شمارهٔ ۱و۲و۳.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

جدول (۳) نتایج اجرای مدل ساختاری میان آموزش‌های KAB و مهارت‌های شخصی،مدیریتی و فنی

فرضیه اول	ضریب استاندارد(β)	ضریب معنی‌داری t- value	نتیجه
آموزش‌های KAB ⟵ مهارت‌های شخصی	0/43	4/31	معنی دار
χ^2 =۱۰۱/۷۴ df =۴۶۳ RMSEA = ۰/۰۶۲ GFI = ۰/۹۷ AGFI = ۰/۹۵ *RMR=0/039*			
X^2/df=۲/۱۹ NFI = ۰/۹۶ CFI = ۰/۹۴ ارزش t درسطح اطمینان۹۹درصد معنی‌دار است.			
فرضیه دوم	ضریب استاندارد(β)	ضریب معنی‌داری t- value	نتیجه
آموزش‌های KAB ⟵ مهارت‌های مدیریتی	۰/۳۷	۵/۰۷	معنی دار
χ^2 =۲۸۶/۶۱ df =۱۰۳ RMSEA =۰/۰۵۳ GFI =۰/۹۱ AGFI = ۰/۹۲ NFI = ۰/۹۵			
X^2/df=۲/۰۵ RMR=۰/۰۱۳ CFI = ۰/۹۴ ارزش t درسطح اطمینان۹۹درصد معنی‌دار است.			
فرضیه سوم	ضریب استاندارد(β)	ضریب معنی‌داری t- value	نتیجه
آموزش‌های KAB ⟵ مهارت‌های فنی	۰/۶۱	۴/۴۰	معنی دار
χ^2 =۱۹۹/۵۹ df =۵۳ RMSEA = ۰/۰۴۸ GFI = ۰/۹۶ AGFI = ۰/۹۲ *RMR*=۰/۰۳۵			
X^2/df=۲/۱۵ NFI = ۰/۹۳ CFI = ۰/۹۱ ارزش t درسطح اطمینان۹۹درصد معنی‌دار است.			

با توجه به مقدار معنی‌داری (t-value) به خاطر اینکه دربازهٔ (۱/۹۶- تا ۱/۹۶) قرار نگرفته و همچنین x^2/df کمتر از۳، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب کمتر از ۰/۸، میزان GFI وAGFI وNFI وCFI بیشتر از ۰/۹ و همچنین مقدار RMR کمتر از ۰/۵، می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزش‌های الگوی گدار کسب و کار (KAB)با مهارت‌های شخصی، فنی و مدیریتی کارآفرینی در سطح ۹۹ درصد رابطهٔ معنی‌داری وجود دارد و در هرسه فرضیه، فرض پژوهشگر تأیید می‌شود.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

فرضیه ۴.

جدول (۴)آزمونTمستقل وF. تفاوت آموزش‌های KAB بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

جنسیت	آماره‌های توصیفی			آزمونtبرای برابری میانگین ها	
	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	Sig
مرد	۱۶۴	۸۵/۵۴	۱۲/۳۶	-۰/۵۴	۰/۵۸
زن	۱۲۱	۸۶/۳۵	۱۲/۵۸		

فرضیه	مقدارF	Sig
آموزش‌های KAB برحسب نوع فعالیت (خوشه آموزشی) متفاوت است.	۰/۶۳	۰/۵۳۳
آموزش‌های KAB برحسب مدرک تحصیلی متفاوت است.	۰/۵۵۵	۰/۵۷۴
آموزش‌های KAB برحسب رشته تحصیلی متفاوت است.	۰/۲۷۵	۰/۷۶۰

همان گونه که از جدول(۴) بر می‌آید، با توجه به مقدارt و F و سطح معنی‌داری، آموزش‌های الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر حسب جنسیت، نوع فعالیت، مدرک و رشتهٔ تحصیلی فراگیران تفاوتی ندارد و فرضیهٔ چهارم به طور کامل رد می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

ملاک اشتغال و رفاه در توسعهٔ اقتصادی کشورها عامل مهمی به شمار می‌رود؛ از این رو پرداختن به عوامل موثر در ایجاد و توسعه کسب و کار توسط جوانان به ویژه دانش آموختگان، اولویت مهمی دارد. عوامل زیادی در توسعهٔ اقتصادی نقش دارند اما کارآفرینی جوانان تحصیل کرده یک کشور، جایگاه ویژه‌ای در این مقوله دارد. کارآفرینان کسانی هستند که شمّ اقتصادی دارند و از فرصت‌های اقتصادی بهترین بهره را می‌برند. این پژوهش، به بررسی نقش آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر مهارت‌های سه گانهٔ کارآفرینی کارآموزان در مراکز فنی و حرفه‌ای می‌پردازد که نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که آموزش‌های کارآفرینی KAB ارتباط معنی‌داری با مهارت‌های کارآفرینی دارد. همچنین بین مهارت‌های شخصی، مهارت‌های مدیریتی و مهارت‌های فنی کارآفرینی با آموزش‌های KAB ارتباط معنی‌داری وجود

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

دارد و در نهایت اینکه آموزش‌های KAB بر حسب جنسیت، نوع فعالیت، مدرک و رشته تحصیلی تفاوتی ندارد.

با عنایت به این که بر اساس تحلیل دادهای تحقیق، آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های کارآفرینی کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای ارتباط معنی‌داری دارد، یک الگوی آموزش کارآفرینی مناسب می‌تواند مهارت‌های کارآفرینی لازم را در کارآموزان ایجاد کند، بنابراین با بالا بردن کیفیت این آموزش‌ها، می‌توان کارآموزان را به مهارت‌هایی مناسب جهت انتخاب و انجام فعالیت‌های کارآفرینانه ترغیب کرد. دورهٔ آموزشی گدار کسب و کار، یک برنامهٔ درسی جهانی است که توسعه و رشد مهارت‌های کارآفرینی را نشانه گرفته است. محتوای این دوره به دلیل عملی بودن و فعالیت محور بودن تواسته است در توسعه مهارت‌ها موثر باشد. نتیجهٔ این فرضیه با نتایج تحقیق فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) ، شکاری و حیدرزاده (۱۳۹۰) ، ایزدونمی و اکافور (۲۰۱۰) ، شکاری و همکاران (۱۳۸۸) ، دربان آستانه و همکاران (۱۳۹۱) ، فکری و همکاران (۲۰۱۲)، هاباش و همکاران(۲۰۰۷) که نشان می‌دهند آموزش‌های الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر روی دانش کسب و کار و نگرش به سوی کارآفرینی شرکت کنندگان زن و مرد تأثیر داشته است، همخوانی دارد و با نتایج تحقیق چاوشی و همکاران (۱۳۸۹)،لکوکو و همکاران[1](۲۰۱۲)، استربیک وهمکاران[2] (۲۰۱۰)، که همه بیان می‌کنند آموزش و آموزش کارآفرینی در مهارت‌های کارآفرینی تأثیر یا ارتباط نداشته، همخوانی ندارد. در این زمینه نکته تحلیلی قابل تأمل این است که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که از یک سو کارآفرینی قابل آموزش و یادگیری است و ازسوی دیگر آموزش کارآفرینی بر مهارت‌های کارآفرینی تأثیر دارد. این یافته نیز مؤید همین نکته است که می‌توان مهارت‌های کارآفرینی را آموزش داد. بنا به عقیدهٔ پیتر دراکر، مهارت‌های کارآفرینی سحر و جادو نیست بلکه قابل آموزش و

1. Lekoko et al
2. Oosterbeek et al
3. Kuratko

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

یادگیری هستند. (کوراتکو[۳]،۲۰۰۵،ص۵۸۰) اینک بایسته وشایسته است که در طراحی برنامه‌های آموزشی و برنامه‌های درسی هریک از دوره‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت و حتی دوره‌های بدو و ضمن خدمت رشته‌های مرتبط با کارآفرینی موسسات فنی وحرفه‌ای ومراکز فنی وصنعتی مرتبط با دانشگاه، آموزش کارآفرینی، بیش از پیش مطمح نظر قرار گیرد.

با توجه به این که یافته‌ها براساس تحلیل دادها طبق الگوی مفهومی تحقیق، نشان می‌دهد که بین الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های شخصی کارآفرینی کارآموزان رابطهٔ معنادار وجود دارد.یعنی رابطه علی پیشنهاد شده میان آموزشهای الگوی گدار کسب و کار (KAB) و مهارت‌های کارآفرینی از طریق ارزش tو شاخص‌های برازش مدل از قبیل کای دو، RMSEA، GFI و... معنادار می باشد، این بُعد بر روی جنبه‌های فردی و ویژگی‌های شخصی افراد برای کارآفرین شدن تمرکز می‌کند. بنابراین آموزش‌هایی که در زمینهٔ توفیق طلبی، ریسک پذیری، خلاقیت و... می‌باشد باعث افزایش مهارت‌های شخصی کارآفرینی در افراد می‌گردد. در کلاس‌های آموزش کارآفرینی با الگوی KAB با انجام تمرینات عملی در کلاس درس و مواجه کردن کارآموزان با مسائل واقعی سعی می‌کنند ویژگی‌هایی چون ریسک‌پذیری را در آن‌ها تقویت و نهادینه کنند. کارآموزان نیز به این مهم اذعان داشتند که نحوهٔ ادارهٔ کلاس توسط مربیان و محتوای دورهٔ آموزشی به شیوهٔ KAB تواسته آن‌ها را جسورتر و واقع‌بین‌تر سازد. آن‌ها همچنین بیان داشتند که دید و نگرش آن‌ها به کار و شغل و توسعهٔ کارآفرینی تغییر کرده است. درحقیقت این توانایی‌های فردی است که در درجهٔ نخست می‌تواند کارآفرین بودن فرد را تضمین کند. فارغ التحصیل مراکز فنی و حرفه‌ای در صورت عدم خودباوری، خلاقیت و ریسک‌پذیری لازم، نمی‌تواند در فعالیت‌های کارآفرینانه موفق باشد.

این یافته با نتیجهٔ تحقیق چاوشی وهمکاران (۱۳۸۹) همخوانی دارد و با تحقیق فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) همخوانی ندارد. در این راستا باید کارگزاران و برنامه‌ریزان آموزشی و درسی در طراحی و تدوین دوره‌های آموزشی و منابع درسی به آموزش‌هایی

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

در زمینهٔ توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و... که باعث افزایش مهارت‌های شخصی کارآفرینی می‌گردد توجه ویژه‌ای داشته باشند.

با توجه به بررسی‌های آماری که نشان می‌دهد بین آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) و مهارت‌های مدیریتی کارآموزان رابطه‌ای معنی‌دار وجود دارد. نتایج این فرضیه مشخص می‌سازد که آموزش‌های کارآفرینی الگوی KAB می‌تواند ویژگی‌ها و مهارت‌هایی مانند برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، تصمیم گیری، روابط انسانی، بازاریابی و... را که ناظر بر روابط فرد با دیگر افراد در محیط کسب و کار است، افزایش دهد. یکی از فعالیت‌های مرسوم در کلاس‌های آموزشی به شیوهٔ KAB تمرین توانایی تعامل با دیگران و کارگروهی برای تولید ایدهٔ ساخت یک شغل است. کارآموزان در گروه‌های خود باید به صورت عملی زیر نظر مربی، با توجه به امکانات و منابع مشخص شده ایده‌هایی را برای یک شغل جدید بیافرینند. این یافته با نتایج تحقیق چاوشی و همکاران (۱۳۸۹) و نتایج تحقیق فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) که بیان می‌کنند برنامه درسی تربیت‌بدنی در تأمین مهارت‌های مدیریتی کارآفرینی ضعیف است، همخوانی ندارد. بنابراین کارگزاران و طراحان برنامه‌های آموزشی و درسی در ارائهٔ پروژه‌ها به آموزش‌های خلاقیت محوری توجه داشته باشند که باعث افزایش مهارت‌های مدیریتی کارآفرینان می‌گردد و این نتیجه باعث عملیاتی شدن اجرای مادهٔ ۲۱ قانون برنامهٔ پنجم توسعهٔ کشور یعنی اجرای طرح اعتبار سنجی مراکز آموزش فنی وحرفه‌ای دولتی می‌شود.

بررسی فرضیهٔ فرعی ۳ نشان می‌دهد آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های فنی کارآموزان مراکز فنی و حرفه‌ای ارتباط معنی‌داری دارد. بنابراین این آموزش‌ها همانند مهارت‌های شخصی و مدیریتی، با مهارت‌های فنی کارآموزان نیز ارتباط معنی‌داری دارد که با نتایج تحقیق چاوشی و همکاران (۱۳۸۹) و نتایج تحقیق فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) همخوانی ندارد. در این زمینه شاید بتوان دو دلیل را برای نتایج حاصل از این سه فرضیه عنوان کرد:

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

اول این که سازمان بین المللی کار(ILO) این الگوی آموزش کارآفرینی را مختص مراکز فنی و حرفه‌ای طراحی کرده که در آموزش متوسطه و آموزش عالی نیز کاربرد دارد.

دوم این که، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در بازنگری ۲۰۱۱ الگو، با کسب مجوز از ILO تا ۲۵ درصد در محتوای الگو تغییر ایجاد کرده و آن را با شرایط ملی و منطقه‌ای متناسب‌سازی کرده است. بدین ترتیب شاید بتوان گفت که علت این که بین آموزش‌های الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های شخصی، فنی و مدیریتی کارآفرینی ارتباط معناداری وجود دارد این است که آزمودنی‌ها یعنی کارگزاران و طراحان برنامه‌های آموزشی و درسی، بر اساس آموزش‌های کارآفرینی از طریق الگوی گدار کسب و کار (KAB) با مهارت‌های کار آفرینی و خلاق فردی، آموزش‌های نظری و عملی آشنا بوده و برنامه‌های درسی صریح و پنهان در دوره‌های کوتاه، میان و بلند مدت را به شکل حضوری، نیمه حضوری و غیر حضوری و از راه دور یا حتی آموزش مجازی طی کرده‌اند.

بررسی فرضیه‌های دیگر نیز نشان می‌دهد که آموزش‌های کارآفرینی الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر حسب هر چهار شاخص جمعیت‌شناختی مورد نظر (جنسیت، نوع فعالیت، مدرک و رشتهٔ تحصیلی) تفاوت معنی‌داری ندارد. البته میانگین این آموزش‌ها در بین زنان (۸۶,۳۵) بیشتر از مردان (۸۵,۵۴) است، که شاید بتوان دلیل آن را در این دانست که اکثر مربیان KAB در استان اصفهان را خانم‌ها تشکیل می‌دهند. بنابراین نحوهٔ ارائهٔ آموزش‌ها به کارآموزان یکسان است، که با نتایج تحقیق طیبی و نصراصفهانی(۱۳۸۸) و همچنین با نتایج هاباش(۲۰۰۷) همخوانی ندارد. همچنین این مدل آموزش کارآفرینی بر حسب خوشهٔ آموزشی کارآموزان (صنعت، خدمات ، کشاورزی) تفاوتی ندارد. در رابطه با مدرک تحصیلی نیز می‌توان دلیل آن را در متناسب‌سازی برنامه از سوی سازمان بین‌المللی کار برای کسانی دانست که دارای مدرک دیپلم یا در حال اخذ آن هستند. بدین ترتیب نتایج فرضیات از یک طرف ضمن تبیین مدل مفهومی تحقیق به تأیید نوع روابط ساختاری الگوی کسب و کار و نیز از

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

طرف دیگر موجب عملیاتی شدن پروژهٔ اجرای ماده ۲۱ قانون برنامهٔ پنجم توسعهٔ کشور یعنی اجرای طرح اعتبار سنجی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی می‌گردد.

در نهایت انتظار می‌رفت کارآموزانی که در رشته‌های کار و دانش تحصیل کرده‌اند، به دلیل ارائهٔ آموزش کارآفرینی در این رشته‌ها، با سایر رشته‌ها تفاوت داشته باشند که البته نتایج خلاف آن را نشان می‌دهد و این نتایج با تحقیق عارفی و دیگران (۱۳۸۹) که بیان می‌کنند هنرجویان رشته‌های مختلف در مورد اثربخشی آموزش‌های کارآفرینی نظرات مشابهی را اعلام می‌کنند، همخوانی دارد و با تحقیق شکاری و دیگران (۱۳۸۸) که بیان می‌کنند بین دیدگاه دانشجویان رشته‌های مختلف در مورد کاربست برنامهٔ درسی کارآفرینی تفاوت معنی‌داری وجود دارد، همخوانی ندارد. یکی از محدودیت‌های این الگو؛ زمان محدود دوره (بنا به اظهار کارآموزان) و محدودیت در منابع علمی و پژوهش‌های مرتبط با الگوی گدار کسب و کار (KAB) است.

نتیجهٔ نهایی این که یافته‌های این تحقیق در زمینهٔ الگوی گدار کسب و کار (KAB) باعث تعمیق اجرایی کردن کارآفرینی به جای کاریابی از یک سو و نیز عملیاتی‌تر شدن هدف طبق نظر عبید (۲۰۱۲) در توسعهٔ مهارت‌ها، نگرش‌ها و باورهای کارآفرینانه درمیان مردان و زنان جوان از سوی دیگر شده است. همچنین به گسترش و ایجاد یک فرهنگ عمومی و تخصصی کارآفرینانه در دانشگاهها و مراکز فنی و صنعتی کمک می‌کند. بدین ترتیب می‌توان گفت که بر اساس چارچوب مفهومی پژوهش، تأثیرالگوی گدار کسب و کار (KAB) بر مهارت‌های کارآفرینی در کار آموزان آشکار شد و این می‌تواند زمینه‌ساز بسط تئوریک و پراتیک (نظری وعملی) مدل برای طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و درسی در راستای بهسازی روش‌های جدید کارآفرینی به جای کاریابی در مراکز آموزشی و حرفه‌ای محسوب شود. به عبارت دیگر می‌توان چنین بیان نمود که مهارت‌های کارآفرینی از جمله، مهارت‌های شخصی مانند پشتکار و رهبری دوراندیشی ریسک‌پذیری، نوآوری، توانایی ادارهٔ تغییر، ومهارت‌های مدیریتی مانند: برنامه‌ریزی ، راه اندازی کسب وکار، مهارت‌های مالی و نیز مهارت‌های فنی مانند: مهارت‌های مربیگری، بازیگری و ایفاکنندگی نقش در گروه‌های خرد و کلان یا

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

مهارت‌های تیم سازی خرد وکلان، نوشتاری، شنیداری، ارتباطات شفاهی یا ارتباطات دیداری و کلامی، نظارت بر محیط‌های فنی و حرفه‌ای، مدیریت کسب و کار، مدیریت مشارکتی، مدیریت امور آموزشی و اجرایی فا، فاوا و فاوای آموزشی، مهارت درون، برون و میان فردی محیط کسب و کار می‌باشند را از طریق کاربست الگوی گدار کسب و کار (KAB) در کار آموزان، محقق گرداند.

پیشنهادهای تحقیق

۱ - باتوجه به نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌گردد که الگو ی گدار کسب و کار (KAB) در مدارس فنی و حرفه ای، به دلیل خلاء یک برنامهٔ آموزش کارآفرینی و مدارس کار و دانش به علت عدم تأثیر مناسب الگوی فعلی آموزش کارآفرینی بر مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان تدریس گردد و نیز متناسب با سطح دانشگاه در برنامهٔ درسی رشته‌های فنی دانشگاهی یک درس ۲ واحدی یا دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های عملی مبتنی برالگوی گدار کسب و کار (KAB) گنجانده شود.

۲- جهت تأثیر بیشتر الگوی گدار کسب و کار (KAB) بر کارآموزان، به همگنی کلاس‌ها از لحاظ تحصیلات، رشتهٔ تحصیلی و نوع فعالیت توجه شود.

۳- به منظور بازدهی بیشتر، مربیان از کارآفرینان موفق یا افراد با تحصیلات دانشگاهی در این رشته باشند و بازدید از مراکز کارآفرینی و ملاقات با کارآفرینان برتر بیشتر شود.

۴- تحقیق تطبیقی پیرامون الگوی گدار کسب و کار (KAB) در مراکز دیگر استان‌ها با یکدیگر انجام شود.

۵- یک مطالعهٔ تطبیقی برای مقایسهٔ تأثیر الگوی گدار کسب و کار (KAB) با سایر الگوهای آموزش کارآفرینی صورت گیرد.

۶-پروژهٔ جدیدی برای عملیاتی کردن بخش‌های دیگر رابطهٔ الگوی گدار کسب و کار (KAB) با اجرای مادهٔ ۲۱ قانون برنامهٔ پنجم توسعهٔ کشور یعنی اجرای طرح اعتبار سنجی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی، تدوین و اجرا گردد.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

منابع

ابراهیمی، کاظم؛ زارعی، عظیم (۱۳۸۷)، «آموزش مهارت‌های کارآفرینی»، *ماهنامهٔ اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، کار و جامعه*، ش ۱۰۰، ص۲۵-۲۰.

احمدپورداریانی،محمود؛ عرفانیان، امیر (۱۳۸۶)، «نقش و جایگاه کارآفرینی در نیل به رشد و توسعهٔ اقتصادی»، *ماهنامهٔ بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی*، سال هفتم، ش ۶۹ و ۷۰، ص۱۹-۱.

چاوشی، زهرا؛ فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود (۱۳۸۹)، «نقش محتوای درسی و کمک درسی کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی در تامین مهارت‌های کارآفرینی دانش آموختگان ازدیدگاه کار فرمایان»، *پژوهش در علوم ورزشی*، ش ۸، ص۱۵۲-۱۳۹.

دربان آستانه، علیرضا؛ قدیری، مجتبی؛ فیروزی، محمدعلی (۱۳۹۱)، «بررسی ارتباط بین عملکرد سازمانی و مهارت‌های کارآفرینی مدیران محلی روستایی»، *پژوهش‌های روستایی*، سال سوم، ش۱، ص۵۹-۲۷.

سازمان آموزش فنی وحرفه‌ای کشور (۱۳۹۱): قانون برنامهٔ پنجم توسعهٔ کشور اجرای طرح اعتبار سنجی مراکز آموزش فنی وحرفه‌ای دولتی -اجرای مادهٔ ۲۱، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (معاونت راهبردی دولت جمهوری اسلامی ایران)، خبرنامه مهارت، ۲.

شکاری، عباس؛ ارفعی، فریبرز؛ محمدی، علی (۱۳۸۸)، *«تطبیق کارایی برنامهٔ درسی کارآفرینی از دیدگاه دانشجویان آموزشکده فنی و حرفه‌ای کاشان»*، پایان نامهٔ کارشناسی ارشد، دانشگاه کاشان.

شکاری، عباس؛ حیدرزاده آرانی، سمن سا (۱۳۹۲)، «بررسی تأثیر آموزش‌های حرفه‌ای بر مهارت‌های کارآفرینی کارکنان شرکتهای بیمه از لحاظ ویژگی‌های فردی آنان در استان اصفهان»، *دو فصلنامهٔ مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی دانشگاه شهید بهشتی و انجمن برنامه ریزی درسی ایران*، ش ۱۱، ص ۱۸۰-۱۵۵.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

شکاری، عباس؛ حیدرزاده آرانی، سمن سا (۱۳۹۰)، «بررسی اثربخشی آموزش‌های حرفه‌ای بیمه بر عملکرد کارکنان شرکت‌های بیمه از نظر مهارت‌های کارآفرینی (مطالعهٔ موردی: اصفهان)»، *فصلنامهٔ توسعهٔ کارآفرینی*، س ۴، ش ۱۳، ص ۱۲۸-۱۰۹.

شکاری، عباس؛ صدیفیان، غلامحسین؛ محمدی، علی (۱۳۸۹)، *کارآفرینی آموزشی*، چاپ اول، کاشان، نشر شاسوسا.

طیبی، سیدکمیل؛ نصراصفهانی، رضا (۱۳۸۸)، «*ارزیابی تأثیر دورهٔ آموزش کارآفرینی بر ضریب کارآفرینی*»، اولین همایش ملی تعاون و کارآفرینی.

فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود؛ نادری، ندا (۱۳۸۹)، «نقش آموزش‌های رسمی برنامه‌های کمک درسی رشتهٔ تربیت‌بدنی در مقطع کارشناسی ارشد در تأمین مهارت‌های دانشجویان از نظر دانش آموختگان»، *فصلنامهٔ مدیریت ورزشی*، ش۶.

قرآن کریم، ترجمه آیت الله مکارم شیرازی (۱۳۸۷)، قم: انتشارات اسوه.

عارفی، محبوبه؛ فتحی واجارگاه، کورش؛ نساج، سعیده (۱۳۸۹)، «بررسی اثربخشی برنامهٔ درسی کارآفرینی شاخهٔ کار و دانش آموزش متوسطه»، فصلنامهٔ مشاوره شغلی و سازمانی، دور دوم، ش ۴.

عبدالملکی، جمال؛ یوسفی افراشته، سعید؛ پیرمحمدی، مهرداد؛ سبک رو، مهدی؛ محمدی، نوشیروان (۱۳۸۷)، «بررسی رابطهٔ مهارت‌های کارآفرینی با کارآفرینی سازمانی (مطالعهٔ موردی: مدیران میانی شرکت ایران خودرو)»، *فصلنامهٔ توسعه کارآفرینی*، س اول، ش ۲، ص۱۲۹-۱۰۳.

یداللهی فارسی، جهانگیر؛ میرعرب رضی، رضا (۱۳۸۸)، «بررسی ارائه برنامهٔ درسی آموزش کارآفرینی در رشتهٔ علوم تربیتی»، *فصلنامهٔ توسعه کارآفرینی*، س ۲، ش ۳، ص۸۰-۶۱.

Abid,Sadaf (2012). »**Training Report KAB-Pakistan Project: .Khadija (GE4DE) Lahore**», PP.1-64

AL-Habash,D &Achi,D &Kabbani,N(2007).»**Assessing The Effect of Know About Business (KAB) on the Knowledge and Attitudes of University Students**».The Syria Trust for Development Research .Division,PP.1-24

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

Aşkun, Bige&Yildirim, Nihan(2011).»**Insights On Entrepreneurship Education In Public Universities In Turkey: Creating Entrepreneurs Or Not?**»,Journal of Procedia-social and .Behavior sciences, Vol.24,PP.663-676

Cassia,L & Massis,A & Meoli,M & Minola,T (2013). »Entrpreneurship Research Centers Around the World: Research Orientation, Knowledge Transfer and Performance». J Technol Transf, . PP.1-17

European Commission (2009).»**Entrepreneurship in Vocational Education and Training(Final Report of the Expert Group)**». SME .Competitiveness,PP.1-45

European Commission (2012). »**Building Entrepreneurial Mindsets and Skills in the eu**». Guidebook Series: How to Support .SME Policy from Structural Funds,PP.1-80

Fekri, Katrin & Shafiabady, Abdollah & Noranipour ,Rahmatollah (2012).»**Determine and Compare Effectiveness of Entrepreneurship Education Based On Multi-axial Model and Theory of Constraints and Compromises on Learning Entrepreneurship Skills**» .Journal of Procedia-social and Behavior .sciences, Vol.69, pp.566-570

Gibb,Allan(2002).»**In Pursuit of a new Enterprise and Entrepreneurship Paradigm for Learning: Creative Destruction ,new Values, new ways of doing things and new Combinations of Knowledge**».International Journal of Management .Review,Vol.4,Issue.3,PP.233-269

Hisrich,Robert B & Peters-Michael P(2002). Entrepreneurship. Tata .MC raw graw-hill publishing company limited

Izedonmi,Prince F &Okafor.C (2010).»**The Effect Of Entrepreneurship Education On Student' Entrepreneurial Intenton**». Global Journal of management and Business .Research,Vol.10,PP.49-60

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]

Kuratko, Donald F (2005).»**The Emergence of Entrepreneurship Education: Development, Trends, and Challenges**». .Entrepreneurship Theory and Practice (ET&P),PP.577-597

Lekoko,M & Rankhumise,E.M & Ras,P (2012). »**The Effectiveness of Entrepreneurship Education: What Matters Most?**».African .Journal of Business management ,Vol.6,PP.12023-12033

Mason,Cordelia (2011). »**Entrepreneurship Education and Research: Emerging Trends and Concerns**». Journal of Global Entrepreneurship ,Vol.1 ,N.1 ,PP.13-25.

Moberg ,Kare (2011).»**Evaluating Content Dimensions in Entrepreneurship Education**» ,Entrepreneurship Research in Europe Series, ESU 2011 Conference.

Oosterbeek,H & Vanpraag,M & Ijsselstein,A (2010) .»**The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and** .**Motivation**'.European Economic Review,Vol.54,PP.442-454

Rezende,Thais L & Christensen,Jens D(2009). »**Suppoting Entrepreneurship Education: Areport on Global Outrech of the ILO's Know About Business Programme**».Small Enterprise Progam,JobCreation &Enterprise Development Department, .ILO,Geneva, PP.1-61

Watchravesringkan,K & Hodges.N.N &Yurchisin,J & Hegland,J & Karpova,E & Marcketti,S & Yan,R (2013). »**Modeling Entrepreneurial Career Intention Among Undergraduates: An Examination of The Moderating Role of Entrepreneurial Knowledge and Skills**» .Family&Consumer Sciences Research .Journal,Vol.41 ,No.3,PP.325-342

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.cstp.4.7.31]